

STRUKTŪRINĖ PARAMA ŽUVININKYSTEI

Anksčiau Europos žuvininkystės politika buvo finansuojama taikant Žuvininkystės orientavimo finansinę priemonę (ŽOFP), 2007–2013 m. laikotarpiu – iš Europos žuvininkystės fondo (EŽF), o dabar ji finansuojama iš naujojo Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo (EJRŽF), kurį 2014–2020 m. laikotarpiu sudaro 6,4 mlrd. eurų. EJRŽF remia žvejus jiems pereinant prie tausiosios žvejybos, pakrančių bendruomenes joms įvairinant savo ekonomiką ir finansuoja projektus, skirtus naujoms darbo vietoms kurti ir gyvenimo kokybei Europos pakrančių regionuose gerinti.

TEISINIS PAGRINDAS

2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos, ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006.

2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 508/2014 dėl Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo.

TIKSLAI

Pagrindinis žuvininkystės struktūrinės politikos tikslas – suteikti finansinių priemonių bendrai žuvininkystės politikai (BŽP) įgyvendinti ir darniam žuvininkystės ir žemės ūkio sektorių vystymuisi. Pagal ją remiami žvejai, siekiantys laikytis naujų reikalavimų, pvz., susijusių su draudimu išmesti žuvis, naujomis saugumo priemonėmis ir darbo sąlygų pokyčiais, duomenų rinkimu ir uostų infrastruktūra.

LAIMĖJIMAI

A. Istorinė raida

Žuvininkystės struktūrinė politika sukurta 1970 m. priėmus sprendimą iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) Orientavimo skyriaus prašyti paramos statybos, modernizavimo, prekybos ir perdirbimo veiklai žuvininkystės sektoriuje.

1992 m. Edinburge Europos Vadovų Taryba nusprendė žuvininkystės struktūrinę politiką įtraukti į struktūrinius fondus ir nustatyti jai atskirą 5a tikslą (žuvininkystės struktūrų pritaikymas) ir atskirą finansinę priemonę (Žuvininkystės orientavimo finansinė priemonė (ŽOFP)). Patvirtinta Bendrijos iniciatyva dėl žuvininkystės sektoriaus restruktūrizavimo (PESCA), kurios tikslas – 1994–1999 m. laikotarpiu teikti finansinę paramą nuo žuvininkystės priklausantiems rajonams, ir numatytos papildomos priemonės (pvz., ankstyvas išėjimas į pensiją, paskatos jauniems žvejams ir kt.).

Darbotvarkėje 2000 pateiktos naujos gairės, kuriose nuo žuvininkystės priklausančių rajonų struktūrinių problemų sprendimas buvo įtrauktas į naują struktūrinių fondų 2 tikslą, o PESCA iniciatyva 2000 m. nebuvo atnaujinta. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1263/1999 nustatyta nauja ŽOFP sistema 2000–2006 m. laikotarpiui, siekiant užtikrinti tvarią žuvininkystės išteklių ir jų naudojimo pusiausvyrą.

B. Europos žuvininkystės fondas (EŽF)

1. Vykdamas BŽP reformą, 2007–2013 m. laikotarpiui Europos žuvininkystės fondas pakeitė ŽOFP. Buvo numatytos 5 prioritetinės jo naudojimo sritys:

- BŽP pagrindinių tikslų rėmimas, užtikrinant tausų žvejybos išteklių naudojimą ir stabilią šių išteklių ir ES žvejybos laivyno pajėgumo pusiausvyrą;
- šio sektoriaus veiklos vykdytojų konkurencingumo ir ekonominio pajėgumo didinimas;
- skatinimas naudoti aplinką tausojančius žvejybos ir gamybos būdus;
- deramos paramos šiame sektoriuje dirbantiems asmenims teikimas;
- palankių sąlygų įvairinti ekonominę veiklą nuo žvejybos priklausančiuose rajonuose sudarymas.

Visą 2007–2013 m. laikotarpio EŽF biudžetą sudarė 3 849 mln. EUR. Iš jų 2 908 mln. EUR buvo numatyta konvergencijos rajonams, o 941 mln. EUR – ne konvergencijos rajonams.

2. Veiksmų rūšys:

- Bendrijos žvejybos laivyno pritaikymo priemonės (pagalba žvejybos laivus visam laikui arba laikinai pašalinant iš rinkos, keičiant profesiją, anksti išeinant į pensiją ar pagalba mokymuisi);
- akvakultūra, perdirbimas ir prekyba: skatinamas žvejybos įrangos ir būdų, mažinančių žvejybos poveikį aplinkai, įsigijimas ir naudojimas, ypač mažosiose ir labai mažose įmonėse;
- kolektyviniai veiksmai: parama projektams, kuriuos įgyvendinant buvo padedama tvariai plėtoti arba išsaugoti žuvų išteklius, stiprinti žuvininkystės produktų rinkas arba skatinti mokslininkų ir veiklos vykdytojų partnerystę žuvininkystės sektoriuje;
- darni priekrantės žvejybos rajonų plėtra: remiamos priemonės ir iniciatyvos, skirtos rajonų, nukentėjusių dėl žvejybos veiklos masto mažėjimo, ekonominei plėtrai įvairinti ir stiprinti;

- techninė pagalba: imtasi veiksmų, susijusių su parengiamaisiais darbais, stebėjimu, administracine ir technine parama, vertinimu, auditu ir kontrole, ir reikalingų pasiūlytam reglamentui įgyvendinti.

Valstybės narės buvo atsakingos už lėšų paskirstymą šiems 5 prioritetams.

EUROPOS JŪROS REIKALŲ IR ŽUVININKYSTĖS FONDAS (EJRŽF)

Kad būtų įgyvendintas Parlamento susitarimas su Taryba dėl naujos ir iš esmės persvarstytos BŽP, EJRŽF, kaip pasiūlė Komisija (Parlamentas šį pasiūlymą pirmą kartą pakeitė 2013 m.), buvo dar kartą pakeistas, o jo galutinė formuluotė pateikta susitarime su Taryba.

Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondas yra vienas iš penkių 2014–2020 m. laikotarpio Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondai). Šis fondas yra 2 išlaidų kategorijos „Tvarus augimas ir gamtos ištekliai“ dalis. Tai yra pagrindinė ES bendros žuvininkystės politikos (BŽP) finansinės paramos priemonė. Nedidelė EJRŽF paramos dalis skiriama integruotai jūrų politikai (IJP) remti. Pagal BŽP visų pirma skatinama tausioji žvejyba, darni akvakultūra, kontrolė ir vykdymo užtikrinimas, duomenų rinkimas ir mėlynoji ekonomika. EJRŽF visoje ES taip pat remia tikslus, susijusius su jūrų ir pakrančių reikalais, pavyzdžiui, tarptautiniu valdymu, žiniomis apie jūras ir jūrinių teritorijų planavimu. Visas EJRŽF skirtas finansavimas 2014–2020 m. laikotarpiu sudaro 6,4 mlrd. EUR. ESI fondai veikia taikant bendras taisykles ir nuostatas (žr. 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1303/2013), kuriomis gerinamas ir suderinamas jų koordinavimas ir įgyvendinimas. EJRŽF kartu su nacionalinėmis lėšomis naudojamas siekiant bendrai finansuoti projektus: kiekvienai valstybei narei, atsižvelgiant į jos žuvininkystės sektoriaus dydį (užimtumo ir gamybos lygį, žvejybos laivyno dydį ir t. t.) paskiriama fondo biudžeto dalis. Tada kiekviena valstybė narė parengia veiksmų programą, kurioje nurodoma, kaip bus panaudotos fondo lėšos, o šią programą tvirtina Komisija. Nacionalinės institucijos turi įgaliojimus pasirinkti finansuotinus projektus ir yra kartu su Komisija atsakingos už veiksmų programos įgyvendinimą.

Pagal šią programą remiamos keturios pagrindinės kryptys:

A. aplinkosaugos požiūriu darnus ES žuvininkystės sektorius

- Investicijos į selektyvesnius žvejybos įrankius siekiant užtikrinti, kad žuvis nebebūtų išmetamos į jūrą, ir taip valdyti poveikį, kylantį dėl BŽP nustatyto įpareigojimo nuo 2015 m. iškrauti visą sužvejotą laimikį;
- atsižvelgiant į konkretų Parlamento reikalavimą, pirmenybė teikiama duomenų rinkimui ir kontrolei, gerokai padidinant iš EJRŽF šiam tikslui skiriamą dalį;
- priemonių, skirtų ištekliams saugoti, pvz., draudimo žvejoti dėl biologinių priešasčių, įgyvendinimas;
- subsidijų įšaldymas veiklos vykdytojams, kurie nesilaiko BŽP taisyklių.

B. Konkurencingas ES žuvininkystės sektorius

- Pagalba veiklai pradėti (iki 75 000 EUR investicija į žvejybos laivus, kurių ilgis iki 12 m) skiriama jaunesniems kaip 40 metų žvejams, turintiems bent penkerių metų profesinę patirtį šiame sektoriuje;
- parama žvejų pajamų įvairinimui imantis papildomos veiklos (pvz., žvejybinio turizmo). Reikia pažymėti, kad Parlamentas atmetė Komisijos pasiūlymą dėl perkvalifikavimo atsisakant žvejybos;
- investicijos į laivo įrangą, kad žvejai galėtų geriau tvarkyti laimikį ir pagerinti jo kokybę, taip pat investicijos į uostų infrastruktūrą, kad būtų galima vykdyti įpareigojimą iškrauti visas sužvejotas žuvis;
- parama inovacijoms, įskaitant modernesnių ir ekologiškesnių žvejybos laivų statybą;
- parama gamintojų organizacijų rengiamiems gamybos ir rinkodaros planams;
- pagalba žvejybos laivus visam laikui pašalinant iš rinkos (atiduodant juos į metalo laužą), siekiant sumažinti žvejybos pajėgumus ir laivyno žvejybos pastangas;
- parama variklio keitimui siekiant sumažinti galingumą ir išmetamo CO₂ kiekį (parama suteikiama, jei sumažinamas 12–24 metrų laivų variklių galingumas).

C. Geresnės socialinės sąlygos

- Investicijos siekiant laivuose pagerinti sveikatos, higienos ir saugos sąlygas;
- žvejų profesinis mokymas;
- savitarpio draudimo fondo sukūrimas siekiant padengti gaivalinių nelaimių ir ekologinių avarijų ar su sveikata susijusių incidentų sukeltus nuostolius (būtų padengiami žvejų nuostoliai, taip pat austrių augintojų nuostoliai, kuriuos sukelia bakterijos).

D. Mėlynasis augimas (akvakultūra)

- parama technologinei plėtrai, inovacijoms ir žinių perdavimui stiprinti;
- akvakultūros įmonių, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių, konkurencingumo ir gyvybingumo didinimas;
- iniciatyvos, skirtos biologinės įvairovės atkūrimui ir su akvakultūra susijusių ekosistemų gerinimui;
- akvakultūros, kai užtikrinama aukšto lygio aplinkos apsauga, skatinimas ir gyvūnų sveikatos bei jų gerovės ir visuomenės sveikatos bei saugos užtikrinimas;
- profesinio mokymo, naujų profesinių gebėjimų ir mokymosi visą gyvenimą plėtojimas. Šioms priemonėms įgyvendinti tinka naudoti pažangiosios specializacijos strategijas (RIS3). Jos apima integruotą požiūrį, kurį taikant į visą vykdomą ekonominę veiklą galima įtraukti naujas iniciatyvas ir prietaikas, skatinant inovacijas, naujų įmonių steigimąsi ir principo „iš apačios į viršų“ taikymą. Taip šie principai gali atlikti reikšmingą vaidmenį skatinant mėlynąjį augimą.

Biudžetas

EJRŽF finansavimas 2014–2020 m. laikotarpiu sudaro 6,4 mlrd. EUR. 89 proc. fondo lėšų valdo valstybės narės, jas panaudodamos žvejybos poveikiui jūros aplinkai sumažinti, suteikdamos daugiau rinkos priemonių vartotojams ir specialistams, skatindamos bendrą saugomų vietovių valdymą ir remdamos mažos apimties žvejybą. Ši suma paskirstoma taip:

- 4 340 mln. EUR skirta žvejybos ir akvakultūros darniai plėtrai, įskaitant su rinkodara ir perdirbimu susijusias priemones, techninę paramą, vietos plėtrą ir žuvininkystės rajonams skiriamą paramą;
- 580 mln. EUR skirta kontrolės ir vykdymo užtikrinimo priemonėms, kad būtų stebima, kaip laikomasi BŽP, ir apsaugoma sąžininga prieiga prie geros būklės išteklių. Tai apima galimybes priėti prie žvejybos vietų, žvejybos pastangas, BLSK ir kvotas;
- 520 mln. EUR skirta duomenų rinkimui finansuoti siekiant geresnio ilgalaikio žvejybos valdymo (pvz., suprasti ir stebėti komercinių rūšių žuvis, vienos rūšies išteklių ir mišriosios žvejybos pokyčius, taip pat vykdyti ekologinį regioninių baseinų modeliavimą);
- 71 mln. EUR skirta mėlynosios ekonomikos priemonėms, darnaus augimo ir darbo vietų kūrimo pasitelkiant jūrų išteklius skatinimui tokiose srityse, kaip jūrų stebėjimas, geresnės žinios apie jūras ir ekosistemas ir atsakingas naujų jūrų išteklių naudojimas (energija, biotechnologijos ir pan.);
- 192,5 mln. EUR skirta kompensacijoms atokiausiems regionams, kurių laivynus daugiausia sudaro maži laivai. Skiriant lėšas iš EJRF atsižvelgiama į atokiausiems regionams būdingus sunkumus, suteikiant jiems didesnę valstybės pagalbą ir taikant konkrečią su žvejybos ir akvakultūros produktais susijusių papildomų išlaidų kompensavimo sistemą;

Likusius 11 proc. fondo lėšų tiesiogiai valdo Komisija, siekdama remti ES masto jūrų ir pakrančių projektus, įskaitant jūrų teritorijų planavimą, tarptautinį valdymą ir bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija bei gerąja patirtimi.

Daugiametė finansinė programa (DFP)

Struktūrinė parama BŽP reguliuojama DFP, kurioje nurodomos didžiausios sumos, kurias ES gali skirti konkrečioms politikos sritims. DFP numatyta finansinio programavimo ir biudžetinės drausmės sistema, užtikrinanti, kad ES išlaidos būtų numatomos ir neviršytų nustatytų ribų laikotarpiu, kuris yra pakankamai ilgas, kad bendra politika duotų efektyvių rezultatų. 2014–2020 m. DFP suskirstyta į šešias išlaidų kategorijas, atitinkančias įvairias veiklos sritis. Viena iš jų – Tvarus augimas ir gamtos ištekliai – apima BŽP, kuriai skirtas 420 mlrd. EUR biudžetas. 2018 m. gegužės 2 d. Komisija paskelbė pasiūlymą dėl DFP 2021–2027 m., o 2018 m. birželio 12 d. Jūrų reikalų ir žuvininkystės GD paskelbė savo EJRF pasiūlymą, kuriame pateikti toliau nurodyti pagrindiniai prioritetai:

- darnios žuvininkystės skatinimas ir jūrų biologinių išteklių išsaugojimas;

- prisidėti prie apsirūpinimo maistu saugumo Europos Sąjungoje darnios ir konkurencingos akvakultūros ir rinkų priemonėmis;
- sąlygų tvariai mėlynajai ekonomikai augti ir pakrantės bendruomenėms klestėti sudarymas;
- tarptautinio vandenynų valdymo stiprinimas ir jūrų bei vandenynų saugos, saugumo, švaros ir darnaus valdymo galimybių užtikrinimas.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Parlamentas balsuoja dėl biudžeto ir jo įvykdymo patvirtinimo. Teisės aktų leidėjai balsuoja dėl EJŖŽF pasiūlymo pagal įprastą teisėkūros procedūrą. Parlamentas tikrina per ESI fondus paskirstomas ES išlaidas vykdydamas metinę biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą.

2016 m. liepos 6 d. Parlamentas diskutavo ir priėmė pranešimą savo iniciatyva „Pasirengimas porinkimui 2014–2020 m. DFP tikslinimui“^[1], kaip savo indėlį prieš Komisijai pateikiant DFP laikotarpio vidurio peržiūros rezultatus. 2017 m. lapkričio 11 d. Žuvininkystės komitetas balsavo už savo nuomonę, teikiamą Biudžeto komitetui, dėl kitos DFP: Parlamento pozicijos dėl DFP po 2020 m. rengimas.

2019 m. kovo 13 d. Parlamentas priėmė teisėkūros rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Sąjungos iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 508/2014^[2]. Šis ES reglamentas taikomas šiuo metu įgyvendinamam 2014–2020 m. EJŖŽF.

2019 m. balandžio 4 d. Parlamentas priėmė teisėkūros pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo 2021–2027 m. laikotarpiui^[3]. To fondo tikslas turėtų būti skirti Sąjungos biudžeto finansavimą siekiant paremti bendrą žuvininkystės politiką (BŽP), Sąjungos jūrų politiką ir Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus vandenynų valdymo srityje.

Carmen-Paz Martí
05/2019

---

[1]OL C 101, 2018 3 16, p. 64.

[2][P8_TA-PROV\(2019\)0183](#).

[3][P8_TA\(2019\)0343](#).

